

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Яніцька Інна Анатоліївна МЕДІАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЯ УСПІШНОГО АДВОКАТА	171
Бітов Іван Андрійович ПОВНОВАЖЕННЯ СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ ПРИ ВІДКРИТТІ АПЕЛЯЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	173
Кисельов Вадим Костянтинович ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРИПИНЕННЯ ПРАВА СПІЛЬНОЇ ЧАСТКОВОЇ ВЛАСНОСТІ У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ	176
Колечко Дмитро Миколайович ДЕЯКІ АКТУАЛЬНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ПРО СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ НА УТРИМАННЯ ДИТИНИ.	179
Лукасевич Геннадій Олегович ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ЗА НЕВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ НЕМАЙНОВОГО ХАРАКТЕРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	181
Мельниченко Анна Володимирівна ІНСТИТУТ ПРИВАТНОГО ВИКОНАННЯ ЯК СКЛADOVA РЕФОРМИ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ	184
Парфьонов Георгій Володимирович ДОКУМЕНТУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ ВИКОНАВЦЯМИ В ПРОЦЕСІ НАКЛАДЕННЯ ТИМЧАСОВИХ ОБМЕЖЕНЬ НА БОРЖНИКА	187
Поліщук Павло Анатолійович ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ ЮРИДИЧНОГО ФАКТУ РОДИННИХ ВІДНОСИН МІЖ ФІЗИЧНИМИ ОСОБАМИ	190
Русецька Оксана Олександрівна ДЕЯКІ ЗМІНИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ РІШЕНЬ	193
Сатановська Олена Валентинівна ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ЖИТЛОВИХ ПРАВ. ...	195
Снітко Андрій Сергійович ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ ЕСТОПЕЛЮ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА СУДОВА ПРАКТИКА.	198
Федорчук Юлія Олександрівна ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ВИКОНАВЧОГО НАПИСУ НОТАРІУСА ТАКИМ, ЩО НЕ ПІДЛЯГАЄ ВИКОНАННЮ	201

СЕКЦІЯ 14. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

Харитонова Олена Іванівна ПРАВО НА ЦИФРОВУ ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ОДНЕ З ОСНОВНИХ ЦИФРОВИХ ПРАВ	203
Ульянова Галина Олексіївна ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО ПРОЄКТУ ЗАКОНУ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ	207
Бааджы Наталія Пилитівна ПОРУШЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ СФЕРІ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	210
Галупова Лариса Ігорівна ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОХОРОНИ ТА ЗАХИСТУ ІМІДЖЕВИХ ПРАВ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ	213
Ennan Ruslan ARTIFICIAL INTELLIGENCE, INTELLECTUAL PROPERTY AND PATENT LAW: THE PROBLEMS OF THE LEGAL REGULATION	216

2. Верховний суд. Постанова від 18 грудня 2018 року у справі № 908/1754/17 (провадження № 12-180гс18). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78977551>.

3. Голубева Н. Ю. Припинення права особи на частку у спільному майні за рішенням суду. *Вісник Верховного Суду України*. 2016. № 9. С. 40-48.

4. Постанова від 30 травня 2018 року у справі № 760/8958/15-ц (провадження № 61-4860св18). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74439913>.

5. Житловий Кодекс України. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>.

Ключові слова: правосуддя, суд, право власності, власність.

Keywords: justice, court, ownership.

Колечко Дмитро Миколайович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесів*

ДЕЯКІ АКТУАЛЬНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ПРО СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ НА УТРИМАННЯ ДИТИНИ

Науковий аналіз порядку виконання судових рішень щодо стягнення аліментів на утримання дитини на третій рік воєнного стану є особливо актуальним, по-перше у зв'язку з масовим виїздом українців за кордон, насамперед жінок із неповнолітніми дітьми [1, с. 640], по-друге у зв'язку із неможливістю здійснити примусове виконання на окупованих територіях або у зонах активних бойових дій. Саме утримання дітей у ситуації, що склалася, опиняється під загрозою.

Питання наукового аналізу поняття “аліменти”, хоча є цінним і цікавим, але потребує більш ґрунтовного дослідження і буде проаналізоване в подальших наукових розвідках. Водночас, для повноти контексту доцільно навести законодавче визначення аліментних зобов'язань, виходячи з якого проводиться дане дослідження актуальних питань примусового виконання стягнення аліментів на утримання дитини під час воєнного стану. Так, обов'язок щодо утримання дитини до досягнення нею повноліття, закріплений в ст. 180 Сімейного кодексу [2] є рівним обов'язком обох батьків та може бути виконаний, як у добровільному, так й в примусовому порядку. Відповідно до ч. 3 ст. 181 Сімейного кодексу кошти на утримання дитини (аліменти) присуджуються за рішенням суду у частці від доходу її матері, батька або у твердій грошовій сумі за вибором того з батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина. Отже, для застосування примусового порядку виконання обов'язку з утримання непо-

внolітньої дитини до того з батьків, хто добровільно не виконує цей обов'язок, необхідно скористатися механізмом судового захисту, завершальною стадією якого є виконавче провадження у формі примусового виконання судового рішення про стягнення аліментів на утримання дитини. Згідно аналізу норм Цивільного процесуального кодексу України, зокрема, ст. 19, п.4 ч.1 ст. 161, справи про стягнення аліментів можуть бути розглянуті в порядку позовного (у тому числі спрощеного) та наказного проваджень [3], а від обраного виду провадження безпосередньо залежить і подальша стадія – виконання судового рішення. У зв'язку з цим першим питанням, яке постає після ухвалення рішення судом, є визначення виконавчого документа, на підставі якого буде відкрито виконавче провадження. Згідно ст. 3 Закону України “Про виконавче провадження” (далі – Закон) примусовому виконанню підлягають рішення на підставі таких виконавчих документів, зокрема, виконавчих листів та наказів, судові накази [4]. Після того, як визначилися із підставою виконавчого провадження, виконавчим документом, слід визначитися з місцем відкриття та здійснення примусового виконання. Саме на даному етапі постає актуальне питання для таких правовідносин, як примусове стягнення аліментів на утримання дитини, зокрема у зв'язку з мораторієм на примусове виконання на окупованих територіях та у зонах активних бойових дій. Так, згідно Закону у період дії воєнного стану відкриття виконавчих проваджень та вжиття заходів примусового виконання рішень на території територіальних громад, що належать до територій, на яких ведуться активні бойові дії, або тимчасово окупованих територій відповідно до переліку, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованої Російською Федерацією території України (з дати віднесення територій до таких, на яких ведуться активні бойові дії, або тимчасово окупованих територій до моменту виключення таких територій з переліку) – забороняється. Тому й постає питання, чи не обмежує дане положення прав дитини? У науковій літературі питання обмеження прав кредиторів таким положенням законодавства вже підіймалося. Наприклад, Клименко Н. зазначає: «Зміст зазначених норм свідчить про те, що держава запровадила нерівні умови для кредиторів у порівнянні з боржниками, оскільки фактично захистила доходи останніх шляхом обмеження прав кредиторів внаслідок невиконання зобов'язань боржниками» [5, с. 105]. І з такою точкою зору слід погодитися, оскільки, навіть враховуючи аргументи про те, що неможливість примусового стягнення аліментних зобов'язань не анулює сам борг, а лише призупиняє можливість його виконання на період дії воєнного стану, це жодним чином не скасовує потреби дитини в утриманні, яка зберігається і на третій рік війни. Тому, в подальших наукових дослідженнях буде більш детально розглянуто питання досвіду інших країн, що знаходяться та функціонують в режимі воєнного стану (наприклад, Ізраїль), та розроблені пропозиції щодо можливості запровадження змін на дію мораторію виконання на окупованих територіях чи в зонах активних бойових дій.

Список використаних джерел:

1. Stoianova T. A. Social ties as a tool to reduce domestic violence among Ukrainian refugees. *Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень* : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. Т. 2. С. 640-642. URL: <https://hdl.handle.net/11300/26939>
2. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 р. № 1618-IV : *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21-22. Ст. 135.
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV : станом на 31 грудня 2023 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
4. Про виконавче провадження : Закон України від 2 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 542.
5. Клименко Н. Ізраїльський досвід виконання судових рішень для реформування системи виконавчого провадження в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2024. № 12(4). С. 103-109. URL: <https://doi.org/10.15421/152455>

Ключові слова: виконання судових рішень, аліменти, утримання дитини, цивільний процес, виконавче провадження.

Keywords: enforcement of court decisions, alimony, child support, civil procedure, enforcement proceedings.

Лукаsevич Геннадій Олегович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ЗА НЕВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ НЕМАЙНОВОГО ХАРАКТЕРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Правова основа виконання судових рішень немайнового характеру в Україні базується на положеннях Конституції України, Закону України «Про виконавче провадження», Кодексу адміністративного судочинства України та інших нормативно-правових актах. Відповідно до ст. 129-1 Конституції України, судові рішення є обов'язковим до виконання [1]. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» встановлює особливий порядок функціонування державних органів в умовах воєнного стану, проте не звільняє їх від обов'язку виконувати судові рішення, які набрали законної сили.

В умовах воєнного стану виконання судових рішень немайнового характеру ускладнюється низкою об'єктивних факторів: порушенням функціонування